

Vloga obstoječega sistema
nacionalnega preverjanja znanja v
osnovnošolskem izobraževanju

Janez Vogrinc

Vsebina

- Dosežki učencev pri NPZ ob koncu 6. in 9. razreda
- Dodatne analize:
  - primerjava dosežkov med spoloma
  - primerjava dosežkov med regijami
  - primerjava dosežkov učencev s PP in učencev brez PP
- Nekatero ugotovitve iz kvalitativne analize dosežkov učencev
- Kako lahko na osnovi NPZ spreminjamo delo v oddelku
- Kako lahko na osnovi analize vrednotenja NPZ vplivamo na učiteljevo ocenjevanje znanja učencev
- Sistemske spremembe, ki jih je predlagala DK

NPZ v šolskem letu 2014/2015

- Septembra 2014 so bili določeni štirje predmeti: angleščino, kemija, tehnika in tehnologija in domovinska in državljanska kultura in etika (9. razred).

Dosežki učencev v 6. razredu

	število učencev	% doseženih točk	IT
Slovenščina	16.719	49,47	0,49
Matematika	16.827	50,85	0,50
Italijanščina	44	59,55	0,60
Madžarščina	16	70,31	0,70
Angleščina	16.266	51,04	0,51
Nemščina	450	73,76	0,74

Dosežki učencev v 9. razredu

	število učencev	% doseženih točk	IT
Slovenščina	17.232	58,62	0,59
Matematika	17.313	56,96	0,57
Italijanščina	35	63,81	0,64
Madžarščina	20	52,00	0,52
Angleščina	4.137	67,82	0,68
Nemščina	177	71,26	0,71
Kemija	4.234	67,22	0,67
TIT	4.306	55,98	0,56
DKE	4.252	45,93	0,46

Primerjava med spoloma, 6. razred

- **Slovenščina:** pri učencih je porazdelitev simetrična (z vrhom med **40 in 60** odstotnimi točkami), pri učenkah je krivulja pomaknjena nekoliko v desno (z vrhom med **60 in 70** odstotnimi točkami)
- **Matematika:** porazdelitev dosežkov po spolu je skoraj enaka
- **Angleščina:** porazdelitev dosežkov po spolu je skoraj enaka

Primerjava med spoloma, 9. razred

- **Slovenščina:** pri **učencih** je porazdelitev simetrična (z vrhom med **50 in 60** odstotnimi točkami), pri **učenkah** je krivulja pomaknjena nekoliko v desno (z vrhom med **70 in 80** odstotnimi točkami)
- **Matematika in angleščina:** porazdelitev dosežkov po spolu je skoraj enaka
- **Kemija, TIT:** ni bistvenih odstopanj, pri kemiji so nekoliko boljši dosežki učenk, pri TIT pa učencev
- **DKE:** več učenk ima dosežke okrog 50 %, medtem ko ima več učencev dosežke okrog 40 %

Primerjava med regijami, 6. razred

- **Slovenščina:** Osrednjeslovenska regija (51,66 %), Zasavska regija (45,56%)
- **Matematika:** Osrednjeslovenska regija (53,53 %), Zasavska regija (44,97%)
- **Angleščina:** Osrednjeslovenska regija (54,70 %), Jugovzhodna Slovenija (45,60%)

Primerjava med regijami, 9. razred

- **Slovenščina:** Gorenjska regija (59,97 %), Spodnjeposavska regija (54,64%)
- **Matematika:** Notranjsko-kraška regija (59,11 %), Pomurska regija (51,77%)
- **Angleščina:** Osrednjeslovenska regija (69,73 %), Spodnjeposavska regija (59,15%)
- **Kemija:** Jugovzhodna Slovenija (71,34%) in Zasavska regija (71,30 %), Notranjsko – kraška regija (61,60 %)
- **TIT:** Goriška regija (60,85 %), Koroška regija (50,55 %)
- **DKE:** Notranjsko – kraška regija (48,57 %), Zasavska regija (41,70 %)

Delež učencev s posebnimi potrebami od leta 2006 do 2015 (9. razred)

- 2006 – 2,3 %
- 2007 – 3,4 %
- 2008 – 4,6 %
- 2009 – 5,1 %
- 2010 – 6,3 %
- 2011 – 6,8 %
- 2012 – 7,8 %
- 2013 – 8,0 %
- 2014 – 8,9 %
- 2015 – 8,5 %

Delež učencev s PP v 6. razredu

- V 6. razredu je izmed vseh, ki so opravljali NPZ, bilo **8,3 %** učencev s posebnimi potrebami.
- Leta 2012/13 (6,5 %), leta 2013/14 (8,7 %).

Primerjava dosežkov učencev s PP in brez PP v 9.
razredu

	% točk učencev brez PP	% točk učencev s PP	Primerjava % učencev s PP in brez
Slovenščina	60,2	41,7	69,3
Matematika	58,6	40,1	68,4
Angleščina	69,9	45,7	65,4
Kemija	68,7	50,2	73,1
DKE	47,0	34,6	73,6
TIT	57,1	44,5	77,9

Primerjava dosežkov učencev s PP in njihovih vrstnikov v 6. razredu

	% točk učencev brez PP	% točk učencev s PP	Primerjava % učencev s PP in brez
Slovenščina	50,8	35,0	69,0
Matematika	52,2	35,8	68,6
Angleščina	52,5	34,2	65,2
Nemščina	74,5	67,8	91,1

Ali se razlike povečujejo ali zmanjšujejo?

- Podatki za 6. razred kažejo, da so učenci s posebnimi potrebami leta 2015 dosegli med **65,2 % in 91,1 %** povprečnih odstotnih točk svojih vrstnikov.
- V 9. razredu pa so dosegli med **65,4 % in 77,9%** povprečnih odstotnih točk svojih vrstnikov.

- Razmislek: dosežki učencev, ki imajo odločbo o usmeritvi v program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, v primerjavi z njihovimi vrstniki
  - delež učencev
  - dosežki učencev v 6. in 9. razredu
  - ustreznost prilagoditev itd.

Kvalitativna analiza

- **Slovenščina**

- Učenci imajo težave pri tvorjenju jezikovno pravih zaokroženih besedil (krajši odgovori na odprta vprašanja ali tvorjenje daljših besedil), skladijski in slogovni zmožnosti.

- **Madžarščina**

- Opažen je trend upada znanja na področju pravopisa, slovnice in književnega znanja oz. zmožnosti uporabe pridobljenega znanja.

Kvalitativna analiza

- **Italijanščina:**

- Učenci so uspešnejši pri preverjanju bralnega razumevanja, predvsem pri iskanju specifičnih podatkov; težave se pojavljajo pri sklepanju iz sobesedila in pri nalogah, ki preverjajo jezikovno in metajezikovno zmožnost.

- **Matematika:**

- Učenci imajo največ težav pri uporabi sklepnega računa pri reševanju besedilnih nalog in pri kompleksnejših nalogah, ki zahtevajo tudi branje z razumevanjem, opaziti je slabšo prostorsko predstavljalnost.

Kvalitativna analiza

- **Angleščina:**

- Dosežki učencev so zelo razpršeni (standardni odklon je 25,52 točk)
- Najvišje dosežke so učenci dosegli pri preverjanju slušne zmožnosti (IT-0,72), nato sledi bralno razumevanje (IT-0,53), pisno sporočanje (IT – 0,45), raba jezika (IT – 0,37).
- Učencem povzroča težave predvsem branje daljših besedil; opaziti je vidno izboljšanje ravni pisnega sporočanja.

Nekaj konkretnih napotkov za spremembe pri pouku angleščine

- Povečati uporabo tujega jezika med učnimi urami, saj je to pomemben vnos slušnega besedila.
- Besede naj se ne prevajajo, uporablja naj se gestikulacija, gib, slikovni material.
- Večji poudarek na rabi jezika, ne zgolj na prepoznavanju jezika.

Nekaj konkretnih napotkov za spremembe pri pouku slovenščine

- Že v drugem triletju se naj učence usmerja v branje nekoliko daljših besedil, v iskanje podatkov iz različnih virov ter medbesedilno primerjanje.
- Učence se naj usmerja k čim bolj samostojni analizi besedila ter k samostojnemu tvorjenju in utemeljevanju odgovorov.
- Neumetnostna besedila naj učitelji jezikoslovno analizirajo tako, da bodo učenci samostojno prepoznavali in poimenovali jezikovne pojave in ugotavljali najrazličnejše možne funkcije posameznih izraznih sredstev in njihove uporabe v različnih kontekstih.

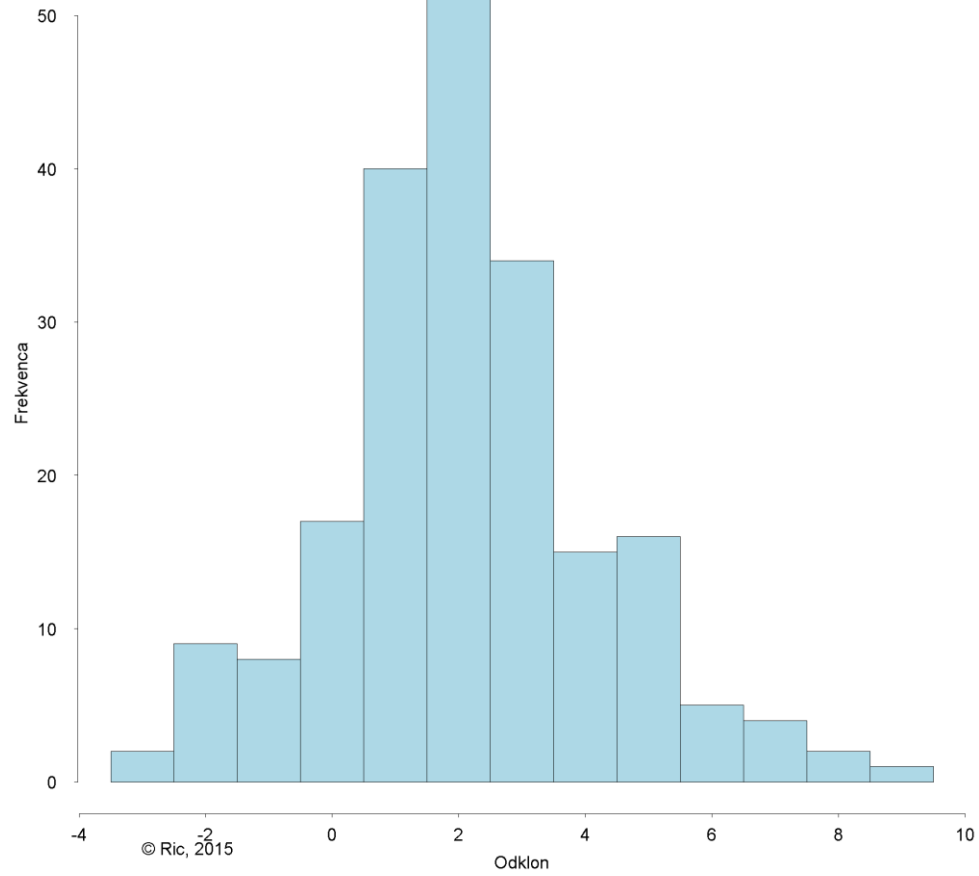
Učiteljem je v pomoč ...

- Banka nalog, dostopna preko E-Rica za učitelje
  - pri pripravi internih preizkusov znanja,
  - z navodili za vrednotenje odgovorov učencev

Analiza vrednotenja NPZ

- Angleščina, 9. razred
  - Možnih točk: 50
- Ujemanje ocenjevalcev z referenčnim točkovanjem je bilo pri vseh treh kontrolnih preizkusih zelo visoko (93 - 95 %), kar pomeni, da so bili ocenjevalci in predmetna komisija pri točkovanju zelo dobro usklajeni.

Porazdelitev odklonov skupnega števila točk

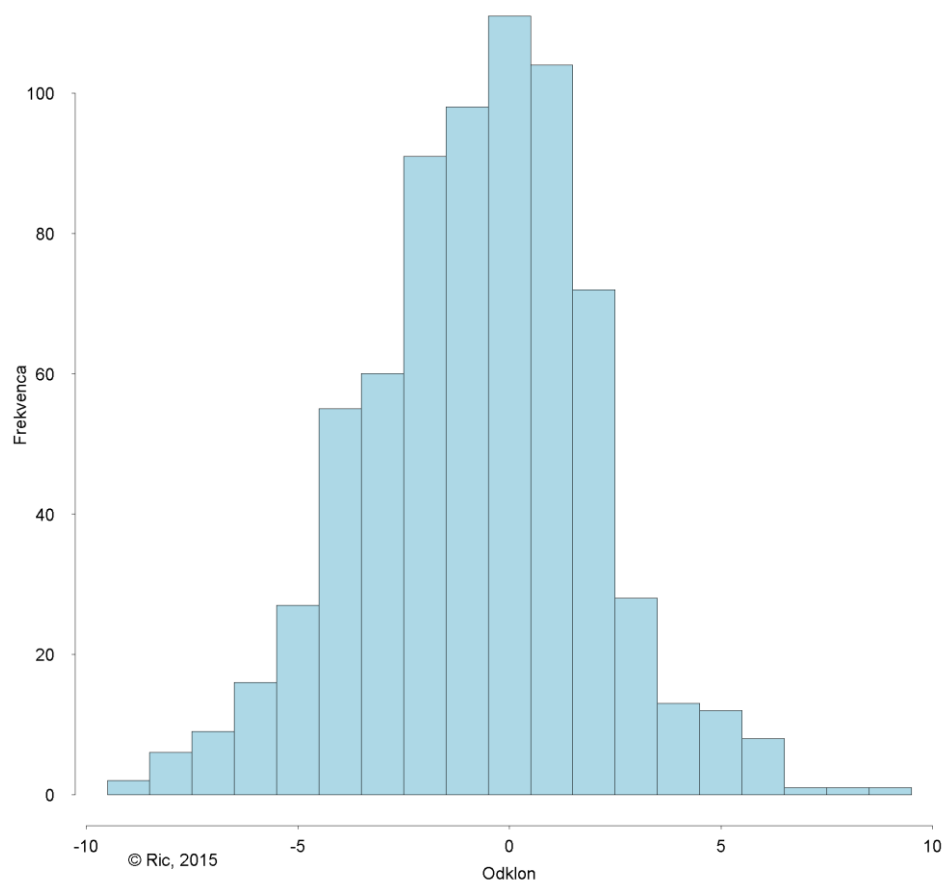

Slovenščina, 9. razred

- Možnih točk: 60
- Ujemanje točkovanja nalog ocenjevalcev z referenčnim točkovanjem je bilo pri vseh treh kontrolnih preizkusih dokaj visoko (83–90 %), kar pomeni, da so ocenjevalci v veliki večini naloge vrednotili v skladu z moderiranimi navodili.
- Individualna odstopanja so precejšnja - tako navzgor kot navzdol.

Porazdelitev odklonov skupnega števila točk

- Ujemanje ocenjevalcev pri vrednotenju preizkusov z referenčnimi točkami je bilo pri **tehniki in tehnologiji** ter **kemiji** zelo visoko (**97 %**).
- Pri **domovinski in državljanski kulturi in etiki** je bilo ujemanje **malo nad 80 %**.

Sistemske spremembe

- Predlog: nacionalno preverjanje znanja **ob koncu tretjega razreda**, ko bi se pri slovenščini preverjala predvsem pismenost učencev.
- Napake v učnih načrtih, učbenikih (diskusija glede označevanja kotov pri matematiki, neusklajeni učbeniki za domovinsko in državljansko kulturo in etiko z učnim načrtom; neustrezno poimenovanje geografskih pojmov; neustrezni cilji v učnem načrtu za angleščino glede na izkazano znanje učencev itd.)

- Premisliti bi bilo treba tudi vlogo nacionalnega preverjanja znanja v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom. Državna komisija se strinja z mnenjem predmetne komisije, da bi bilo smiselno imeti nacionalno preverjanje znanja obvezno tudi v tem programu.
- Ustreznost pomoči, ki jo prejemajo učenci s PP v programu s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo.

- Premislek: vrednotenje t. i. odprtih nalog (daljših odgovorov na vprašanja, ki jih je treba vrednotiti po smislu, in tvorbnih besedil). Analiza vrednotenja preizkusov za vajo in standardizacijo ter kontrolnih preizkusov je pokazala, da do največjih odstopanj prihaja prav pri vrednotenju tovrstnih nalog.
- Iz analize poizvedb je razvidno, da se število točk po poizvedbah največkrat zviša prav pri teh nalogah.

- NPZ je v obstoječi vlogi pomemben ***element v sistemu ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti šolskega sistema.***
- Posamezna šola lahko podatke uporabi za ***samoevalvacijo svojega dela***, pri kateri je potrebno upoštevati celoten kontekst (zato DK nasprotuje uporabi dosežkov učencev na NPZ za razvrščanje šol, ocenjevanju dela šole, ocenjevanju dela učiteljev ipd.).